

Wilde bijen in mijn tuin

Tekst en foto's Annette van Berkel

Voorjaarszandbijen in mijn tuin

In het voorjaar, zo in begin april, bloeit onder andere daslook en paardenbloem in mijn tuin. Het zijn beide goede drachtplanten voor bijen.

De paardenbloem is bekend, maar ook daslook lokt de nodige bijensoorten. Ik krijg er naast honingbijen leuke soorten zandbijen op. Ik stel u voor aan enkele bezoekers: de viltvlekzandbij (*Andrena nitida*), zwartbronzen zandbij (*A. nigroaenea*), de grasbij (*A. flavipes*) en de weidebij (*A. gravida*). Als ik het uiterlijk beschrijf betreft het vrouwtjes. Mannetjes zijn wat lastiger.

Zandbij doet vermoeden dat ze iets met zand te maken heeft, maar de soorten die in mijn tuin voorkomen kunnen stuk voor stuk ook prima uit de voeten met klei. Het zijn allemaal bijen die hun broedcellen in de grond uitgraven aan het eind van al of niet vertakte gangen.

Kenmerkend voor zandbijen is het flosje; een extra haarbosje aan de dijring van het laatste potenpaar naast de scopa (verzamelharen voor stuifmeel). Zo kunnen ze nog meer stuifmeel vervoeren.

Viltvlekzandbij

De viltvlekzandbij is een grote bij die in mijn tuin vooral de paardenbloemen bezoekt. Ze komt door het hele land voor en ik kom haar behalve in mijn tuin ook vaak langs de rivier tegen op schermbloemen. Zo zag ik er vorig voorjaar tientallen op bloeiende grote engelwortel tijdens een wandeling langs de Lek. Het is een grote bij (12 - 15 mm), zelfs iets groter dan de honingbij. Ze heeft oranjebruine beharing op de borststukrug en een vrijwel kaal zwart glimmend achterlijf met enkele witte haartoefjes (de viltvlekken) aan de zijkant van het tweede en derde achterlijfsegment. De kop, de zij- en onderkant van het borststuk, de scopa en het flosje zijn licht behaard.

Grasbij

De grasbij verschijnt elk jaar wel in mijn tuin. Ik zie haar zowel op paardenbloem als op daslook. De grasbij is net wat kleiner dan de honingbij. Ze heeft roodbruine beharing op de borststukrug, smalle crèmekleurige bandjes op het kale achterlijf en lichtbruine beharing op kop en poten en een knaloranje scopa.

Grasbijen graven hun gangen vaak in elkaars buurt met hele aggregaties tot gevolg. In het park in de buurt zat op een op het zuiden gerichte oever zo'n kolonie grasbijen. Ze viel op door de tientallen mannetjes die rond de hollen vlogen, op zoek naar maagdelijke vrouwtjes. Deze bijensoort heeft twee generaties per jaar en is in heel het land aan te treffen.

Weidebij

Ik vind het erg leuk dat ik ook de weidebij regelmatig in mijn tuin zie. Het is een vrij zeldzame bij die voornamelijk voorkomt in het riviereengebied en in Limburg. Zij vliegt op zowel paardenbloem als daslook. De weidebij doet haar naam eer aan, want zij nestelt in kleinschalige bloemrijke graslanden die iets een helling hebben. De op het zuiden gerichte delen hebben dan de voorkeur. Ze nestelen in groepen. Ik heb nog niet gevonden waar ze bij mij in de buurt zitten.

Weidebijen lijken erg op grasbijen. Ze zijn een slag groter en hebben een bruin borststuk, maar de kopbeharing, zijkant en onderkant van het borststuk en de poten zijn wit, waar dat bij grasbijen allemaal lichtbruin is. De scopa is ook oranje maar de witte bandjes op het zwarte achterlijf hebben bij de weidebij langere haren dan bij de grasbij. Het grootteverschil tussen weidebij en grasbij is goed te zien op

Mijn tuin in in het voorjaar met daslook

de website wildebijen.nl, bij de weidebij: www.wildebijen.nl/andrena_gravida.html.

Zwartbronzen zandbij

De zwartbronzen zandbij is een grote zandbij (12 - 15 mm) die over het hele land voorkomt, maar de dichtheid is meestal laag. Zij komt jaarlijks in mijn tuin zonnen of foerageren. De daslook is bij haar favoriet. De zwartbronzen zandbij heeft een zwarte kop en een bruin behaard borststuk, dat bruin overloopt in het achterlijf en eindigt in de

zwarte laatste twee segmenten. De poten zijn zwart met een oranje scopa. Tussen de achterlijfsharen zie je de zwart-bronzen kleur waar de bij haar naam aan dankt.

Het zal u inmiddels opgevallen zijn dat de bovenbeschreven bijen wel wat, soms zelfs veel, op elkaar lijken. Het heeft dan ook wel wat tijd gekost voor ik wist welke bij ik nu voor me had. Maar ik word heel blij van het feit dat in mijn kleine tuintje (10 x 5 m) zoveel verschillende zandbijen langskomen. ●

Viltvlekszandbij op grote engelwortel

Weidebij op daslook

Zwartbronzen zandbij op daslook

Grasbij op paardenbloem. Foto Pieter van Breugel